

WZROST I ROZWÓJ GOSPODARCZY

Tematyka wzrostu gospodarczego jest bardzo ważna do pełnego zrozumienia funkcjonowania gospodarki rynkowej i stanowi jeden z głównych problemów polityki makroekonomicznej. Przed bardziej wnikliwą analizą tego zagadnienia warto uświadomić różnicę między pojęciami rozwoju a wzrostu gospodarczego.

Wzrost gospodarczy jest to stałe zwiększanie zdolności danego kraju do produkcji towarów i usług pożądaných przez ludzi. Inaczej mówiąc wzrost gospodarczy to ilościowe zwiększanie się z okresu na okres podstawowych wielkości ekonomicznych, a przede wszystkim dochodu narodowego na jednego mieszkańca.

Rozwój gospodarczy jest pojęciem szerszym niż „wzrost gospodarczy”. **Obejmuje on sferę działalności ludzkiej, która wiąże się z gospodarowaniem, a więc produkcją i podziałem dóbr i usług.** W przeciwieństwie do ilościowego podejmowania procesu wzrostu, oznacza także zmiany jakościowe zachodzące w strukturze społeczno- gospodarczej kraju, zmiany w stosunkach ekonomicznych i metodach wytwarzania, zmiany jakościowe wytwarzanych dóbr i usług oraz zmiany ich struktury asortymentowej.

MIERNIKI POZIOMU ROZWOJU GOSPODARCZEGO:

Ustalenie poziomu rozwoju gospodarczego danego obszaru jest bardzo trudne, ponieważ nie istnieją uniwersalne mierniki, które byłyby porównywalne w skali całego świata. Najczęściej stosowaną miarą poziomu rozwoju jest produkt krajowy brutto (PKB), uzupełniony innymi miernikami ekonomicznymi oraz miernikami demograficznymi, gospodarczymi i społecznymi.

Mierniki ekonomiczne:

- Produkt krajowy brutto (PKB) w przeliczeniu na jednego mieszkańca. PKB to liczona w cenach bieżących wartość wytworzonych w danym kraju, w ciągu roku, dóbr materialnych i usług pomniejszona o koszty materialne i koszty zakupu obcych usług niematerialnych.
- Produkt narodowy brutto (PNB) – to produkt krajowy brutto powiększony o dochody z tytułu własności za granicą i pomniejszony z tytułu funkcjonowania kapitału zagranicznego w danym kraju (są to całkowite dochody obywateli danego kraju, niezależnie od miejsca świadczenia usługi).
- Dochód narodowy (DN) – uzyskiwany w wyniku pomniejszenia produktu narodowego brutto o koszty amortyzacji i koszty pośrednie (VAT i akcyzę), (jest to produkt narodowy netto wytworzony w gospodarce).
- Majątek narodowy – miernik stosowany przez Bank Światowy w najnowszych rankingach państw. Uwzględnia przeliczone na mieszkańca szacunkową wartość bogactw naturalnych, potencjał twórczy zasobów ludzkich oraz majątek wytworzony, tj. budynki, maszyny, technologie, infrastrukturę techniczną terenu.

Produkt krajowy brutto (PKB ang. Gross domestic product – GDP) jest miarą wielkości produkcji wytworzonej przez czynniki wytwórcze zlokalizowane na terytorium danego kraju, niezależnie od tego, kto jest ich właścicielem.

Trzy metody mierzenia działalności gospodarczej (PKB):

- Metoda wydatkowa – suma wydatków, których w danym okresie dokonują gospodarstwa domowe, przedsiębiorstwa i rząd.
- Metoda dochodowa – suma dochodów z czynników produkcji uzyskiwanych przez podmioty w gospodarce.
- Metoda produktowa – wartość rynkowa wszystkich dóbr i usług finalnych produkowanych w kraju w danym okresie inaczej wartość dodana przy produkcji dóbr i usług finalnych produkowanych w kraju w danym okresie.

PKB według metody wydatkowej:

$$PKB = C + I + G + NX$$

$$NX = X - Z$$

C – (od ang. consumption) – konsumpcja inaczej wydatki gospodarstw domowych na zakup dóbr i usług

I – (od ang. investment) – inwestycje inaczej wydatki inwestycyjne przedsiębiorstw

G – (od ang. government) – wydatki rządowe na zakup dóbr i usług inaczej spożycie publiczne

NX – (od ang. net export) – eksport netto czyli różnica między eksportem a importem

Deflator – wskaźnik ekonomiczny wyrażający procentowy stosunek dochodu narodowego w ujęciu nominalnym do dochodu narodowego w ujęciu realnym.

Deflator PKB – wskaźnik poziomu cen

$$D = \frac{Y^N}{Y^R} * 100$$

Nominalny PKB jest miarą produkcji w cenach bieżących, natomiast realny PKB jest miarą produkcji w cenach stałych.

Zadanie 1. Oblicz PKB nominalne i PKB realne przy danej wielkości produkcji i cenach.

dobro	Ilość wytworzona	cena

	2001	2002	2003	2001	2002	2003
A	100	150	200	3	5	6
B	40	50	100	4	5	8
C	30	40	50	2	3	4
D	50	50	50	5	6	7
E	50	70	100	5	5	5

Zadanie 2. W gospodarce wytwarza się tylko jedno dobro, przyjmijmy sobie że jest to mleko. W roku 2011 zostało wytworzonych 300 butelek a rok później 250 butelek mleka. Cena za butelkę mleka wzrosła z 3 zł w 2011 roku do 4 zł w 2012 roku.

- a) Oblicz PKB w cenach bieżących i cenach stałych
- b) Oblicz zmianę cen (za pomocą deflatora)

Zadanie 3. PKB w ujęciu nominalnym w roku 2005 wynosił 982,6 mld zł, a rok później 1057,7 mld zł.

- a) Oblicz stopę wzrostu PKB nominalnego
- b) Główny Urząd Statystyczny (GUS) podał, że wzrost gospodarczy w roku 2006 wynosił 6,1%. Jak wyjaśnić ten komunikat?
- c) Oblicz realny PKB dla 2005 i 2006 roku, wiedząc że deflator wynosił odpowiednio 113,4 i 115.
- d) Ile wynosiła stopa zmian realnego PKB?
- e) O ile zmieniły się ceny?

Zadanie 4. W 2005 roku PKB wynosił 2600 mld dolarów, konsumpcja wynosiła 1800 mld dolarów, natomiast wydatki rządowe wyniosły 350 mld dolarów a export netto 40 mld dolarów.

- a) Oblicz wielkość inwestycji
- b) Oblicz ile wyniósł import jeżeli eksport był równy 250 mld dolarów.